

DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2019-10-74-123>  
УДК 343.35(477)

Крайник Г.С., Заточна В.О.

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

## ЩОДО ВИЗНАННЯ НЕЦІЛЬОВОГО ВИКОРИСТАННЯ БЮДЖЕТНИХ КОШТІВ КОРУПЦІЙНИМ ЗЛОЧИНОМ

**Анотація.** У даній статті висвітлено склад злочину передбачений ст. 210 Кримінального кодексу України, а саме «Нецільове використання бюджетних коштів, здійснення видатків бюджету чи надання кредитів з бюджету без встановлених бюджетних призначень або з їх перевищенням». Детально проаналізовано об'єкт, предмет, об'єктивну сторону, суб'єкт та суб'єктивну сторону діяння. Щодо суб'єкта злочину, то у статті зазначено, що це спеціальний суб'єкт та наводиться приблизний перелік таких осіб. Суб'єктивна сторона розкривається через форму вини, та зазначається, що мотив і мета не є обов'язковими ознаками даного складу злочину. Розкривається, що предметом злочину, передбаченого статтею 210 Кримінального кодексу України, є бюджетні кошти у великих (ч. 1 ст. 210 Кримінального кодексу України) та особливо великих розмірах (ч. 2 ст. 210 Кримінального кодексу України), та в яких розмірах нецільове використання бюджетних коштів буде кримінально караним. Крім цього, зазначається, що нецільове використання бюджетних коштів законодавець відніс до корупційних злочинів. Даний склад злочину також розглядається через призму антикорупційного законодавства. Автори статті пропонують внести зміни до примітки статті 45 Кримінального кодексу України, а саме виключити з переліку корупційних злочинів статтю 210 Кримінального кодексу України.

**Ключові слова:** бюджет, бюджетні кошти, корупція, нецільове використання, службова особа.

Krainyk Hryhorii, Zatochna Viktoriia  
Yaroslav Mudryi National Law University

## TO THE RECOGNITION OF MISUSE OF BUDGETARY RESOURCES AS A CORRUPTION CRIME

**Summary.** At this moment in Ukraine the problem of combating corruption is very urgent. One of the corruption crimes according to Art. 45 of the Criminal Code of Ukraine is «The misuse of budgetary resources, execution of budget expenditures or providing credits from the budget without established budgetary assignments or exceeding them». The number of crimes related to the use of budget funds is large. This article deals with one of these crimes. This article covers the crime under Art. 210 of the Criminal Code of Ukraine, namely «The misuse of budgetary resources, execution of budget expenditures or providing credits from the budget without established budgetary assignments or exceeding them». The object, objective side, subject and subjective side of the action are analyzed in detail. It is noted that the objective side can consist of three actions, namely misuse of budget funds; execution of budget expenditures or providing credits from the budget without budgetary allocations or exceeding them in contravention of the Budget Code of Ukraine or the Law on the State Budget of Ukraine for the respective year. Regarding the subject of the crime, the article states that it is a special subject and provides an approximate list of such persons. The subjective side is revealed through a form of guilt, namely direct intent, and it is stated that motive and purpose are not obligatory features of the crime. It is also revealed that the subject of the crime under Article 210 of the Criminal Code of Ukraine is local and state budget funds and the amount of misuse of budget funds will be criminally punished. In addition, it is noted that the misuse of budget funds was attributed by the legislator to corruption crimes. This crime is also viewed through the lens of anti-corruption legislation. The article points that unlike other corruption crimes, misuse of budget funds does not have a feature of the subjective side as the goal. Therefore, the authors of the article propose to amend the note to Article 45 of the Criminal Code of Ukraine, and exclude Article 210 of the Criminal Code of Ukraine from the list of corruption crimes.

**Keywords:** budget, budgetary funds, corruption, non-target using, official.

**Постановка проблеми.** В умовах розбудови правової держави в Україні фінансова політика залишається дієвим інструментом регулювання соціально-економічних процесів, стабільності цін, економічного зростання України. Одним із основних у цьому аспекті є питання фінансування заходів, що будуть сприяти розбудові нашого суспільства, відбувається пошук нових джерел отримання фінансових ресурсів, та усунення існуючого корупційного обігу коштів, особливо в частині використання бюджетних коштів. В Україні проблема боротьби з корупцією є досить актуальною, одним із корупційних злочинів визнано «Нецільове використання бюджетних коштів, здійснення видатків бюджету чи надання кредитів з бюджету без встановлених бюджетних

призначень або з їх перевищенням». Суспільна небезпечність корупції полягає в тому, що вона стала чинником, що реально загрожує демократичному розвитку держави та суспільства, конституційному ладу.

Актуальність розглядуваного питання нецільового використання бюджетних коштів (ст. 210 Кримінального кодексу України (далі – КК України) полягає в тому, що даний бюджетний злочин є досить поширеним у багатьох галузях економіки держави. Притягнення до відповідальності за порушення використання бюджетних коштів залишається відкритим, оскільки стаття, що визначає кримінальну відповідальність за нецільове використання бюджетних коштів, – стаття 210 КК України, досить рідко застосовується

в практиці розслідування таких злочинів. Цьому сприяють прогалини в бюджетному законодавстві щодо процедури й організації бюджетного контролю, відповідальності за бюджетні правопорушення призводять до порушень і злочинів у бюджетному процесі, і як результат непоправні зміни в економічній політиці держави.

#### **Аналіз останніх досліджень і публікацій.**

Питанню нецільового використання бюджетних коштів значну увагу приділяли: Р.А. Волинець, О.О. Дудоров, В.М. Киричко, Н.А. Остап'юк, О.І. Перепелиця, О.В. Процюк, Р.Л. Степанюк, В.Я. Тацій, М.І. Хавронюк, та ін. Проте, зважаючи на розвиток законодавства дане питання не є повністю дослідженим.

Зокрема, Н.А. Остап'юк та О.В. Процюк приділяють значну увагу суб'єкту нецільового використання бюджетних коштів, і вказують, що доцільним є законодавче закріплення відповідальності працівників бухгалтерського підрозділу за забезпечення цільового використання бюджетних коштів і контролю за цим процесом та зазначають про необхідність законодавчого закріплення порядку реагування керівництва на письмове звернення бухгалтера щодо можливих порушень при здійсненні господарської операції [6, с. 358].

Р.Л. Степанюк виокремлює дві групи суб'єктів, що вчиняють злочини у бюджетній сфері. До першої він відносить осіб, які безпосередньо беруть участь у формуванні, розподілі та використанні бюджетних коштів, а до другої – осіб, які посягають на бюджетні кошти «зовні», використовуючи певні господарські механізми [8, с. 82].

Питанню відповідальності за порушення встановлених законодавством вимог і правил щодо використання бюджетних коштів слід приділити особливу увагу. Це зумовлено тим, що забезпечення цільового використання бюджетних коштів сприяє підвищенню добробуту держави, розвитку всіх галузей економіки, підвищенню соціального рівня життя населення, надання незахищеним верствам населення певних державних пільг та гарантій. Проте, результати перевірок використання коштів державного та місцевого бюджетів показують продовження негативної практики незаконного та нецільового використання державних ресурсів.

**Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми.** На даний час питання про систему корупційних злочинів є дискусійним. Відповідно до примітки ст. 45 КК України нецільове використання бюджетних коштів віднесено до корупційних злочинів. Ми пропонуємо внести зміни до примітки даної статті і виключити ст. 210 КК України з переліку корупційних злочинів, оскільки у складі злочину передбаченого ст. 210 КК України відсутні деякі обов'язкові ознаки корупції (предмет – неправомірна вигода чи мета – одержання неправомірної вигоди).

**Метою даної статті** є висвітлення складу злочину передбаченого ст. 210 КК України, а також перспективи віднесення даного складу злочину до корупційних.

**Виклад основного матеріалу.** Злочин передбачений ст. 210 КК України є досить поширеним на даний час, він тісно пов'язаний з системою органів державної влади, які для реалізації своєї компетенції та виконання функцій держа-

ви потребують залучення відповідних ресурсів. Вони отримуються за рахунок формування бюджетів різних рівнів. У зв'язку зі значною кількістю програм, які підлягають фінансуванню з бюджету, ці ресурси мають чітко визначений цільовий характер.

Розглянемо склад злочину, передбачений ст. 210 КК України («Нецільове використання бюджетних коштів, здійснення видатків бюджету чи надання кредитів з бюджету без встановлених бюджетних призначень або з їх перевищенням»). Родовим об'єктом даного складу злочину є суспільні відносини у сфері господарської діяльності. Основним безпосереднім об'єктом злочину, розгляду якого присвячено статтю, є суспільні відносини, що забезпечують легітимне функціонування бюджетної системи України в частині здійснення видатків чи надання кредитів. Додатковими об'єктами можуть бути: власність, права та свободи громадян, відносини в службовій сфері, авторитет органів державної влади тощо.

Предметом даного злочину виступають бюджетні кошти. До бюджетних коштів (коштів бюджету), згідно з п. 1 примітки до ст. 210 КК України, належать кошти, що включаються до державного бюджету й місцевих бюджетів незалежно від джерела їх формування. Предметом даного злочину виступають бюджетні кошти лише у великих або особливо великих розмірах. Великим розміром визнається сума, яка в тисячу і більше разів перевищує неоподатковуваний мінімум доходів громадян, а особливо великим розміром – яка у три тисячі і більше разів перевищує такий мінімум.

В літературі зустрічається точка зору, згідно з якою кошти, що отримані бюджетною установою і перебувають у її касі, не можуть вважатись бюджетними коштами. Аргументується це, зокрема, тим, що через свою однорідність (з точки зору цивільстики гроші є речами, визначеними родовими ознаками) гроші, утримувані в касі бюджетної установи, не можуть бути відділені від тих грошей, які бюджетна установа отримує як дохід від своєї діяльності [2, с. 42]. З урахуванням того, що згідно з Бюджетним кодексом України (далі – БК України) власні надходження бюджетних установ включені до відповідних бюджетів (їх спеціальних фондів), плануються і затверджуються в їх складі, такі грошові кошти мають визнаватись бюджетними – предметом злочину, передбаченого ст. 210 КК України. Тому згаданий аргумент на користь невизнання бюджетними коштів, що знаходяться у касах бюджетних установ, сприйнятий бути не може [3, с. 31].

Об'єктивну сторону злочину безпосередньо визначено в диспозиції ч. 1 коментованої статті, що полягає в перелічених у ній діях:

- 1) нецільове використання бюджетних коштів;
- 2) здійснення видатків з бюджету без встановлених бюджетних призначень або з їх перевищенням всупереч БК України чи закону про Державний бюджет України на відповідний рік;
- 3) надання кредитів з бюджету без встановлених бюджетних призначень або з їх перевищенням всупереч БК України чи закону про Державний бюджет України на відповідний рік [5].

*Нецільове використання бюджетних коштів* – має місце у випадках, коли бюджетні

кошти використовуються на цілі, які взагалі не передбачені для використання цих коштів, або з перевищенням затверджених обсягів, що є порушенням БК України, закону про Державний бюджет України на відповідний рік, рішень про місцеві бюджети, паспортів бюджетних програм, розпису бюджету кошторисів або планів використання бюджетних коштів одержувачами бюджетних коштів (ст. 119 БК).

*Здійснення видатків бюджету без встановлених бюджетних призначень або з їх перевищенням всупереч БК чи закону про Державний бюджет України на відповідний рік* має місце у випадках, коли при спрямуванні коштів на здійснення програм та заходів, бюджетне призначення на це було відсутнє або межі такого призначення перевищені; суспільно небезпечне діяння являє собою порушення БК або закону про Державний бюджет України на відповідний рік (п. 13 ч. 1 ст. 2 БК) [1].

*Надання кредитів з бюджету без встановлених бюджетних призначень або з їх перевищенням усупереч БК чи закону про Державний бюджет України на відповідний рік* може мати місце у випадках, коли кредити з бюджету надані без встановлених законом про Державний бюджет України або рішенням про місцевий бюджет бюджетних призначень; за наявності таких призначень, але з перевищенням їх обсягів.

Статтею 7 БК України визначено десять принципів, на яких ґрунтується бюджетна система України. Одним із них є принцип цільового використання бюджетних коштів: бюджетні кошти використовуються тільки на цілі, визначені бюджетними призначеннями та бюджетними асигнуваннями [1]. Нецільове використання бюджетних коштів, тобто витрачання їх на цілі, що не відповідають бюджетним призначенням, встановленим законом про Державний бюджет України чи рішенням про місцевий бюджет, виділеним бюджетним асигнуванням чи кошторису, спричиняє зменшення асигнувань розпорядникам бюджетних коштів на суму коштів, витрачених не за цільовим призначенням [10, с. 122].

Як зазначає О.О. Дудоров, «використання бюджетних коштів усупереч їх цільовому призначенню» та «використання бюджетних коштів в обсягах, що перевищують затверджені межі видатків» співвідносились між собою як ціле і частина. На підставі цього пропонувалось виключити з диспозиції ст. 210 КК України вказівку на другу форму злочинного діяння як таку, що є складовою першої форми [9, с. 10]. Про недостатню обґрунтованість виокремлення значною мірою дублюючих одна одну таких форм аналізованого злочину, як нецільове використання бюджетних коштів і здійснення видатків без бюджетних призначень або з їх перевищенням, пише і Р.А. Волинець [3, с. 33].

Якщо службовій особі не вдалося використати бюджетні кошти усупереч їх цільовому призначенню, або здійснити видатки бюджету без встановлених бюджетних призначень, або з їх перевищенням всупереч закону через те, що орган Державної казначейської служби України, перевіряючи платіжне доручення і підтвердні документи, відмовився оплатити рахунок розпорядника (одержувача) бюджетних коштів, вчинене

за спрямованістю умислу треба кваліфікувати за відповідними частинами ст. 15 і ст. 210 КК України як замах на злочин, що розглядається [3, с. 34].

Злочин є закінченим із моменту вчинення дій, передбачених диспозицією відповідною частиною ст. 210 КК України. Тобто цей злочин має формальний склад.

Суб'єкт злочину, передбаченого ст. 210 КК України, є спеціальним: ним може бути визнано лише службову особу, наділену правом розпоряджатися бюджетними коштами. Передусім це службові особи органів державної виконавчої влади від прем'єр-міністра України до сільських, селищних і міських голів, а також: керівники бюджетних установ та організацій, які розпоряджаються бюджетними коштами відповідно до затверджених кошторисів і планів асигнувань та головні бухгалтери. Суб'єктом злочину, передбаченого ст. 210 КК України, визнаються також службові особи юридичних осіб небюджетної сфери, яким згідно з чинним законодавством делеговано право розпоряджатися бюджетними коштами (наприклад, службові особи недержавних підприємств, які надають житлово-комунальні послуги і на рахунки яких перераховуються бюджетні кошти у вигляді нарахованих населенню житлових субсидій; керівники підприємств, установ, організацій, які не мають статусу бюджетних, однак у встановленому порядку отримують бюджетні кошти не на своє утримання, а на окремі програми, а також фінансову допомогу за рахунок бюджетних коштів у формі дотацій, субвенцій, субсидій.

Суб'єктивна сторона злочину характеризується виною у формі прямого умислу. У разі порушення бюджетного законодавства з необережності вчинене належить кваліфікувати як службову недбалість за ст. 367 (Службова недбалість) КК України. На думку Р.А. Волинця, умисний характер розглядуваного злочину є очевидним в силу специфіки дій, які охоплюються його об'єктивною стороною [2, с. 120].

Примітка ст. 45 КК України відносить злочин передбачений ст. 210 даного кодексу «Нецільове використання бюджетних коштів, здійснення видатків бюджету чи надання кредитів з бюджету без встановлених бюджетних призначень або з їх перевищенням» до безумовно корупційних злочинів [5]. Це єдиний злочин, який законодавцем віднесено до корупційних із розділу злочинів у сфері господарської діяльності. Відповідно до ч. 1 ст. 1 Закону України «Про запобігання корупції» від 14 жовтня 2014 р. № 1700-VII корупція – використання особою, зазначеною у частині першій статті 3 цього Закону, наданих їй службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей з метою одержання неправомірної вигоди або прийняття такої вигоди чи прийняття обіцянки/пропозиції такої вигоди для себе чи інших осіб або відповідно обіцянка/пропозиція чи надання неправомірної вигоди особі, зазначеній у частині першій статті 3 цього Закону, або на її вимогу іншим фізичним чи юридичним особам з метою схилити цю особу до протиправного використання наданих їй службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей [7].

З даного визначення можна виділити, що корупція – це діяння особи, які спрямовані на одержання неправомірної вигоди для себе чи ін-



ших осіб. В свою чергу, неправомірна вигода – це грошові кошти або інше майно, переваги, пільги, послуги, нематеріальні активи, будь-які інші вигоди нематеріального чи негрошового характеру, які пропонують, обіцяють, надають або одержують без законних на те підстав, як зазначається у примітках до ст. 354 та 3641 КК України.

Як зазначає В.М. Киричко, корупційними злочинами слід визнавати такі передбачені КК України умисні суспільно небезпечні діяння, які містять не тільки ознаки відповідного складу злочину, а й ознаки корупції, вказані у ст. 1 Закону України від 14 жовтня 2016 року № 1700-VII «Про запобігання корупції». Об'єктом корупційних діянь виступають суспільні відносини, які виникають із приводу використання особами, зазначеними у ч. 1 ст. 3 Закону від 14 жовтня 2016 року № 1700-VII, наданих їм службових повноважень та пов'язаних із цим можливостей. Предметом корупційного правопорушення виступає неправомірна вигода. Об'єктивна сторона полягає у використанні службовою особою наданих їй повноважень та пов'язаних із цим можливостей з метою одержання неправомірної вигоди або прийняття обіцянки/пропозиції неправомірної вигоди для себе чи інших осіб. Суб'єктами даних діянь може бути будь-яка особа, зазначена у ч. 1 ст. 3 того самого Закону, якій надані службові повноваження та пов'язані із цим можливості. Суб'єктивна сторона корупційного правопорушення характеризується умислом і спеціальною метою: а) одержання неправомірної вигоди для себе чи інших осіб або б) прийняття обіцянки/пропозиції неправомірної вигоди для себе чи інших осіб [4, с. 14–16].

З диспозиції розглядуваної статті 210 КК України можна побачити, що відсутній предмет злочину – неправомірна вигода, а також мета не є обов'язковою ознакою суб'єктивної сторони даного складу злочину. Виходячи зі змісту поняття «корупція» – це використання службовою особою наданих їй службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей з метою одержання неправомірної вигоди. Тобто, злочин, передбачений ст. 210 КК України, вважається корупційним незалежно від того чи мала особа на меті отримання неправомірної вигоди чи ні, що суперечить визначенню корупції, наведеному у Законі України «Про запобігання корупції». Наприклад, отримані службовою особою бюджетні кошти чітко призначались на ремонт дороги, натомість дана особа, зважаючи на суспільну потребу і задовільний стан дороги, направила їх на ремонт закладу охорони здоров'я, який перебував в аварійному стані, всупереч бюджетним призначенням. Як бачимо, службова особа не мала на меті отримати будь-яку неправомірну

вигоду, а керувалась лише мотивом задоволення суспільних потреб. Зважаючи на диспозицію ст. 210 КК України, навіть у таких випадках вчинене службовою особою діяння визнається корупційним, хоча наявні не всі ознаки корупції.

**Висновки і пропозиції.** Родовим об'єктом даного складу злочину є суспільні відносини у сфері господарської діяльності. Основним безпосереднім об'єктом злочину, розгляду якого присвячено статтю, є суспільні відносини, що забезпечують легітимне функціонування бюджетної системи України в частині здійснення видатків чи надання кредитів. Дослідивши питання кримінальної відповідальності за нецільове використання бюджетних коштів, здійснення видатків бюджету чи надання кредитів з бюджету без встановлених бюджетних призначень або з їх перевищенням варто сказати, що даний злочин вчиняється шляхом дії, є злочином з формальним складом, тобто вважається закінченим з моменту нецільового використання бюджетних коштів, здійснення видатків бюджету чи надання кредитів з бюджету без встановлених бюджетних призначень або з їх перевищенням незалежно від моменту настання наслідків.

Суб'єктом злочину, передбаченого ст. 210 КК України, є фізична особа, яка досягла 16 річного віку, а саме службова особа, наділена правом розпоряджатися бюджетними коштами. Суб'єктивна сторона злочину характеризується виною у формі прямого умислу.

Щодо віднесення законодавцем даного виду злочину до корупційних, ми пропонуємо виключити його з переліку останніх, зазначених у примітці ст. 45 КК України, на тій підставі, що для безумовно корупційних злочинів в більшості характерним є неправомірна вигода як предмет злочину або як мета. У статті 210 КК України, неправомірна вигода як така не розглядається взагалі. Виходячи з вище наведеного прикладу, віднесення ст. 210 КК України до корупційних злочинів, спричиняє досить негативні наслідки для службової особи, яка використала бюджетні кошти не на свою користь, а для задоволення суспільних потреб, а саме неможливість звільнення від кримінальної відповідальності за ч. 1 ст. 210 КК України у зв'язку з: дійовим каяттям (ст. 45 КК України), примиренням винного з потерпілим (ст. 46 КК України), передачею особи на поруки (ст. 47 КК України), зміною обстановки (ст. 48 КК України); особі не може бути призначено більш м'яке покарання, ніж передбачено законом (ст. 69 КК України); особа не може бути звільнена: від покарання та його відбування (ст. 74 КК України), та від відбування покарання з випробуванням (ст. 75 КК України).

## Список літератури:

1. Бюджетний кодекс України : Закон України від 8 липня 2010 р. № 2456-VI / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17> (дата звернення: 19.10.2019).
2. Волинець Р.А. Кримінальна відповідальність за порушення бюджетного законодавства (ст. 210 КК України) : монографія. Київ : ВД «Дакор», 2012. 184 с.
3. Дудоров О.О. Порушення бюджетного законодавства: проблеми кримінальної відповідальності. *Вісник Національної академії прокуратури України*. 2012. № 1. С. 29–35.
4. Киричко В.М. Кримінальна відповідальність за корупцію. Харків, 2013. 424 с.
5. Кримінальний кодекс України : Закон України від 5 квітня 2001 р. № 2341-III / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14> (дата звернення: 19.10.2019).

6. Остап'юк Н.А., Процюк О.В. Кримінальна відповідальність за нецільове використання бюджетних коштів: проблеми ідентифікації суб'єкта. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі*. 2013. № 3(59). С. 353–359.
7. Про запобігання корупції : Закон України від 14 жовтня 2014 р. № 1700-VII / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18> (дата звернення: 19.10.2019).
8. Степанюк Р.Л. Криміналістичне забезпечення розслідування злочинів, вчинених у бюджетній сфері України : монографія. Харків : Ніка Нова. 2012. 382 с.
9. Тихонова О.В. Кримінальна відповідальність за порушення законодавства про бюджетну систему України : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.08. Київ, 2009. 20 с.
10. Хоменко В.М. Кримінальна відповідальність за нецільове використання бюджетних коштів, здійснення видатків бюджету чи надання кредитів з бюджету без встановлених бюджетних призначень або з їх перевищенням. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*. 2016. № 1(98). С. 120–132.

## References:

1. Biudzhetni kodeks Ukrainy [Budget code of Ukraine]: Zakon Ukrainy vid 8 lypnia 2010 r. no. 2456-VI / Verkhovna Rada Ukrainy. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17> (accessed 19 October 2019).
2. Volynets, R.A. (2012). Kryminalna vidpovidalnist za porushennia biudzhethnoho zakonodavstva [Criminal liability for budget legislation] (st. 210 KK Ukrainy) : monohrafiia. Kyiv : Dakor. (in Ukrainian)
3. Dudorov, O.O. (2012). Porushennia biudzhethnoho zakonodavstva: problemy kryminalnoi vidpovidalnosti [Breach of budget law: Criminal liability issues]. *Visnyk Natsionalnoi akademii prokuratury Ukrainy*, no. 1, pp. 29–35.
4. Kyrychko, V.M. (2013). Kryminalna vidpovidalnist za koruptsiu [Criminal liability for corruption]. Kharkiv : Pravo. (in Ukrainian)
5. Kryminalnyi kodeks Ukrainy [Criminal Code of Ukraine] : Zakon Ukrainy vid 5 kvitnia 2001 r. no. 2341-III / Verkhovna Rada Ukrainy. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14> (accessed 19 October 2019).
6. Ostap'iuk, N.A., & Protsiuk, O.V. (2013). Kryminalna vidpovidalnist za netsilove vykorystannia biudzhethnykh koshtiv: problemy identyfikatsii sub'iehta [Criminal liability for misuse of budget funds: problems of identification of the subject]. *Naukovyi visnyk Poltavskoho universytetu ekonomiky i torhivli*, no. 3(59), pp. 353–359.
7. Pro zapobihannia koruptsii [On preventing corruption] : Zakon Ukrainy vid 14 zhovtnia 2014 r. no. 1700-VII / Verkhovna Rada Ukrainy. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18> (accessed 19 October 2019).
8. Stepaniuk, R.L. (2012). Kryminalistychne zabezpechennia rozsliduvannia zlochyniv, vchynenykh u biudzhethnii sferi Ukrainy [Forensic investigation of crimes committed in the budgetary sphere of Ukraine] : monohrafiia. Kharkiv : Nika Nova, p. 382.
9. Tykhonova, O.V. (2009). Kryminalna vidpovidalnist za porushennia zakonodavstva pro biudzhethnu systemu Ukrainy [Criminal liability for violation of the legislation on the budget system of Ukraine] : avtoref. dys. na zdobuttia nauk. stupenia kand. yuryd. nauk : spets. 12.00.08. Kyiv, 20 p.
10. Khomenko, V.M. (2016). Kryminalna vidpovidalnist za netsilove vykorystannia biudzhethnykh koshtiv, zdiisnennia vydatkiv biudzhetu chy nadannia kredytiv z biudzhetu bez vstanovlenykh biudzhethnykh pryznachen abo z yikh perevyshchenniam [Criminal liability for misuse of budget funds, execution of budget expenditures or granting of credits from the budget without setting budgetary allocations or exceeding them]. *Naukovyi visnyk Natsionalnoi akademii vnutrishnikh sprav*, no. 1(98), pp. 120–132.